
Ochotnický spolek ŽUMPA

ŠEST DIZOŠŮ S CIBULKOU

Pavel Kohout: Sex

CO NA VÁS ČEKÁ...

01. Vše o inscenaci

02. Geneze Sexu v datech

03. Korespondence a recenze na jednom místě

04. Ocenění

05. Jak na to...aneb recepty

VŠE O INSCENACI

Režie: Jaroslav Kodeš

Dramaturgie: Petra Richter
Kohutová

Scénografie: Gabriela Pojerová

Zvuk, světla: František Tvaroha,
Pavel Hurych

Plakát a grafika: Tomáš Čivrný



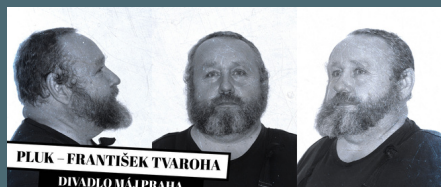
TROJITÁ PREMIÉRA
25. A 26. 11. 2022

Komediálně dramatická amoleta o jednom (posledním) dějství. Sextet partyzánů v zemljance v pražské Stromovce. Příprava zásadního činu, hesla, hlídky, konspirace, amádová furniklovice na rušně – a slova, slova, slova.

„Vážení, já bych si taky radši vařil nebo si psal nebo si chodil pozdě, ale když budu vařit, psát a chodit pozdě všichni, tak ten vlak nevyhodíme nikdy!”

Představení vzniklo společnými silami divadelních souborů – Ochotnický spolek ŽUMPA, Divadlo Máj Praha, Divadelní soubor Ragueneau a Divadelní soubor Hraničář Rumburk

HRAJÍ...



Představení vzniklo společnými silami divadelních souborů – Ochtotnický spolek ŽUMPA, Divadlo Máj Praha, Divadelní soubor Rageneuve a Divadelní soubor Hraničář Rumburk

ODEHRANÁ PŘEDSTAVENÍ

premiéra Nučice 25. 11. 2022

II. premiéra Nučice 26. 11. 2022

III. premiéra Nučice 26. 11. 2022

I. repríza Rumburk 7. 12. 2022

II. repríza Rumburk 7. 12. 2022

III. repríza Praha 14. 12. 2022

IV. repríza Plzeň 15. 12. 2022

V. repríza Písek 29. 1. 2023

VI. repríza Bechyně 3. 2. 2023

VII. repríza Nučice 10. 2. 2023

VIII. repríza Most 4. 3. 2023

IX. repríza Karlovy Vary 5. 3. 2023

X. repríza Plzeň 13. 3. 2023

XI. repríza Rakovník 18. 3. 2023

XII. repríza Klášterec n. Ohří 18. 3. 2023

XIII. repríza Praha ČK 27. 3. 2023

XIV. repríza Nučice 20. 5. 2023

XV. repríza Slaný 25. 5. 2023

XVI. repríza Praha DD 7. 6. 2023

XVII. repríza Hradec Králové 24. 6. 2023

XVIII a XIX. repríza Volyně 5. 7. 2023

XX. repríza Krásná Lípa 26. 7. 2023

XXI. – XXIII. repríza Hronov 4. 8. 2023

XXIV. repríza Martin (SK) 2. 9. 2023

XXV. repríza Praha, Dobeška 14. 9. 2023

XXVI. repríza Klapý 30. 9. 2023

XXVII. repríza Ústí n. Orlicí 22. 10. 2023

XXVIII. repríza Mladá Vožice 27. 10. 2023

XXIX. repríza Libčice n. Vlt. 28. 10. 2023

XXX. repríza Divadlo na Vinohradech 10. 11. 2023

XXXI. repríza Plzeň, Papírna 11. 11. 2023

XXXII. repríza Turnov 15. 2. 2024

XXXIII. repríza Sázava 3. 5. 2024

XXXIV. repríza Česká Kamenice 4. 5. 2024

XXXV. repríza Česká Lípa 19. 10. 2024

XXXVI. repríza Kojetín 25. 10. 2024

XXXVII. repríza Holešov 26. 10. 2024

XXXVIII. repríza Plzeň 10. 11. 2024

XXXIX. repríza Libice n. Cidlinou 7. 12. 2024

XXXX. repríza Plzeň 7. 1. 2025

XXXXI. repríza Karlovy Vary 6. 4. 2025

XXXXII. repríza Rakovník 9. 7. 2025

XXXXIII. repríza Příbram 6. 9. 2025

XXXXIV. repríza Nučice 11. 10. 2025

XXXXV. repríza Chýně 25. 10. 2025

XXXXVI. repríza Buštěhrad 4. 11. 2025

XXXXVII. repríza Plzeň 8. 11. 2025

XXXXVIII. repríza Praha, ČK 17. 12. 2025

I. derniéra Nučice 16. 1. 2026

II. derniéra Nučice 17. 1. 2026

III. derniéra Nučice 17. 1. 2026

GENEZE SEXU V DATECH



A ZAČÍNÁME...

5. července 2022 – Jarda s Petrou seznamují Jakuba s textem a nabízejí, že bychom ho mohli začít v průběhu následující sezóny zkoušet – Robert číhá za keřem a cítí šanci.

Vše se dává do pohybu velice rychle a kromě Kuby, Martina a Roberta zapojujeme Jirku a Romana, kteří o tom ještě ani nevědí. Hledá se šestý do Sexu a návrhy jsou od Plzně, přes Nučice až po Rumburk. Jarda s Petrou mají první dramaturgicko-režijní schůzky.

23. července 2022 – Na tradiční Žumpácké soustředění v Horním Maršově přijíždí Jarda s Robertem a v tašce mají sedm výtisků textu dramolety Sex (včetně tužek s gumou) – asi dojde i na poznámky. Až na místě se Jirka s Romanem dozvídají, co se chystá – víme, že Jardovi neřeknou ne! Text čteme dvakrát a do skupiny se přidává Luděk.

23. srpna 2022 – první čtená v Nučicích, na které se schází celý tvůrčí tým. Gábina za scénografii, Pavel za techniku. Petra za dramaturgii a režisér Jarda. Posléze připojujeme také Frantu – velitele spřátelených armád.

27. – 28. srpna 2022 – okamžitě následuje první intenzivní víkend a aranžuje se úvodní třetina inscenace.

Následují další setkání, kterých bylo pouze sedm!

11. 9., 20. 9., 25. 9. (v Plzni), 11. 10., 22. a 23. 10., 6. 11., 19. a 20. 11.

V průběhu října se připojuje Míra. Pracovní povinnosti a nemoc nedovolily Luděkovi inscenaci náležitě dozkoušet až do premiéry. Jeho čas teprve přijde.

22. listopadu 2022 – se uskutečnila generálka, na kterou přišlo několik diváků z řad Žumpácků a Májovců.

JDEME DO PREMIÉRY

25. a 26. listopadu 2022 – proběhla trojitá premiéra Sexu – všechny premiéry vyprodané, a není divu. Scénografické řešení umožňuje pohodlně usadit na nučickém jevišti přibližně 60 diváků. K premiéře následně napsal Ladislav Vrchovský moc pěkný článek na Amatérskou scénu.

6. prosince 2022 – vychází na portálu Divadelník.cz rozhovor k inscenaci, který se uskutečnil ve spolupráci trojice Petra – Jarda – Martin, a jeho součástí byla i režisérova reflexe na troj jedinečnou premiéru.

7. prosince 2022 – před pražskou premiérou nás ještě čeká účinkování na drsném severu a vyrážíme do Rumburku (Krásné Lípy), aby se Míra ukázal na domácí scéně. Sex byl uveden v kostele! A ne naposledy!

14. prosince 2022 – veledůležitý den pro budoucí život inscenace! Přítomnost autora Pavla Kohouta na pražské premiéře. Dojemný projev po představení plný humoru a také trošky sebeironie nás všechny dostal do kolen. Tak tohle jsme nečekali. Mimochodem, video na YouTube s tímto proslovem vidělo více než 700 diváků.

15. prosince 2022 – hned následující den uzavíráme rok 2022 další premiérou. Tentokrát se pro své domácí publikum v Plzni předvedl Robert. Do Plzně se ještě několikrát vrátíme. Při návratu domů Jarda dostává email, který je v téhle kronice zapsán „zlatým písmem“. Email od autora, který končí slovy „Jsem šťasten, že můj jediný dosud nehraný kousek skončil v žumpě!“

29. ledna 2023 – Pátá repríza Sexu proběhla v Písku na báječné přehlídce Stříbrný vítr. Zde získáváme první oficiální ocenění „Cenu za nejlepší inscenaci přehlídky“.

10. února 2023 – Zavítal na naši domácí scénu do Nučic sám autor Pavel Kohout. Pojedl furniklovicu, popil vínečko (jelikož nic neřídil) a báječně jsme si popovídali. Výjimečný večer, na který jsme dlouho vzpomínali.

ÚSPĚCH NA PŘEHLÍDKÁCH

Přelom zimy a jara 2023 – následují v rychlém sledu štace v Bechyni, Nučicích, Mostě, Karlových Varech a Plzni.

18. března 2023 – hrajeme na režisérově domácí scéně, na přehlídce Wintrův Rakovník. Získáváme Cenu za kolektivní herectví, Cenu za inscenaci a jsme doporučení do programu Národní přehlídky Divadelní Piknik Volyně. A jelikož jsme (a vždy budeme) divadelní blázni, ještě téhož dne přejíždíme hrát do Klášterce nad Ohří.

27. března 2023 – Sex poprvé v Činoherním klubu v Praze. Krásně o inscenaci poté píše např. Pavel Kosatík na svém Facebooku.

7. června 2023 – Z každé reprízy Sexu se pro nás stává výjimečná událost. Hrajeme v kavárně Dejvického divadla. Přítomen je také Ivan Klíma s celou rodinou. S otevřenou pusou nevěřícně sledujeme, co se okolo této inscenace děje....a ještě dít bude.

7. července 2023 – Jsou zveřejněny výsledky Divadelního Pikniku Volyně, kromě deseti cen (režie, dramaturgie, scénografie, herectví) jsme obdrželi jako jeden ze tří souborů nominaci do hlavního programu Jiráskova Hronova. ŽUMPA si úplně poprvé zahraje v hlavním programu Hronova. Tentýž den nás Hana Pavlátová, dcera Ivana Klímy, zve na své a otcovi narozeniny. Jako vrchol programu uvedeme pro oslavence Sex, cítíme absolutní nadšení a hrdost.

26. července 2023 – Cestu na štaci do Krásné Lípy nám zpřijemňuje Jonáš Zbořil, který o nás pro Seznam Zprávy píše skvělou, a pro některé i velice dojemnou reportáž.

4. srpna 2023 – Tři uvedení Sexu v rámci Jiráskova Hronova, sokolovna třikrát naplněna k prasknutí a my šťastní, ale pochopitelně totálně vyčerpaní. Tak takový byl Hronov. Následující dny vycházejí tři báječné recenze - od Radmily Hrdinové, Kateřiny Prášilové a Iva Kristiána Kubáka.

2. září 2023 – Po organizačních peripetiích odjíždíme na vrcholnou slovenskou přehlídku amatérského divadla Scénická žatva, kam nás vyslalo Ministerstvo kultury. V Martinu je o nás pečováno jako o hvězdy a první (a nakonec také poslední) uvedení Sexu za hranicemi naší vlasti si moc užíváme.

OSLAVY NAROZENIN JAKO HLAVNÍ ŠTACE

14. září 2023 – Účinkujeme v Praze na Dobešce na již zmíněných narozeninách Ivana Klímy a Hany Pavlátové. Výjimečnost celého dne ještě umocňuje skvělý dar pro našeho Kubu – představitele Ivana Klímy. Dostal originální tričko, které si Ivan Klíma přivezl v roce 1969 z Michiganské univerzity, kde působil jako hostující profesor.

22. října 2023 – Hrajeme Sex v Ústí nad Orlicí... a abychom byli upřímní, pohádali jsme se tam jako koně. Asi proto, že nám po dlouhé době hraní moc nesedlo. Asi z nervozity z blížící se velké akce...

10. listopadu 2023 – Zlatým písmem jest zde zapsáno, že jsme tento den uvedli Sex, drobnou disentskou dramaletu zamýšlenou pro maximálně 60 sedících diváků, na hlavní scéně Divadla na Vinohradech. Přišlo více než 300 diváků, oslavili se 95. narozeniny Pavla Kohouta a my jsme poté spokojeně seděli v divadelním klubu a vůbec nám nedocházelo, čeho jsme to byli právě součástí. Doživotní zážitek, který již jen tak něco nepřekoná. Někdo z legrace poznamenal, že od teď jsme experti na hraní na oslavách narozenin předních českých disidentů.

Rok 2024 a další divadelní cesty se Sexem – Plzeň, Turnov, Sázava, Česká Kamenice, Česká Lípa, Kojetín, Holešov a Libice nad Cidlinou

3. května 2024 – Při hraní na Sázavě, vlastně domácím prostředí autora, jelikož právě na Sázavě „byl zakopán pes“, se opět potkáváme s dcerou autora, ale také s milou a sympatickou návštěvou v podobě maminky Michala Viewegha.

7. ledna 2025 – Oficiálně zahajuje provoz Divadélko JoNáš, velký osobní projekt našeho Roberta. A pro plzeňskou smetánku uvádíme Sex. Máme velkou radost, že se to Robertovi povedlo.

Rok 2025 – Pomalu, ale jistě mluvíme o ukončení tohoto drobného, ale o to výjimečnějšího projektu jménem Sex. Rozpracováváme plán posledních uvedení, které budou směřovat k derniéře v lednu 2026. Naposledy vyrážíme do Karlových Varů a Rakovníka, domácích scén režiséra Jardy a dramaturgyně Péti. Sex uvádíme ještě naposledy před derniérou v Nučicích a také v dlouho dohadovaném Buštěhradu a Chýni.

DERNIÉRY

8. listopadu 2025 – Skvělý projekt Roberta „Divadelní hold disentu“ a poslední uvedení Sexu v Plzni. V západočeské metropoli jsme Sex uvedli šestkrát a byla to samozřejmě naše nejčastější štače.

17. prosince 2025 – Najít důstojné místo pro pražskou derniéru Sexu bylo pro nás zcela zásadní. Měli jsme velké štěstí a také určité privilegium, že nám byla produkce Činoherního klubu velmi nakloněna a my jsme si mohli v tomto kultovním prostoru ještě jednou zahrát. V Praze, v Činoherním klubu, skutečně naposledy.

16. a 17. ledna 2026 – Trojitou premiérou to 25. a 26. listopadu 2022 začalo a trojitou derniérou to taky končí. Inscenace Sex, nezapomenutelné zážitky, tisíce diváků, desítky cen, nová přátelství na celý život a banda divadelních bláznů konzumujících amádovou furniklovicu na rušně, s oubínem. Díky!





KORRESPONDENCE A RECEENZE NA JEDNOM MÍSTĚ



PAVEL KOHOUT 15.12.2022 13:53

Znejmilejší
Jaroslave,
Gabrielo a Petro,
Františku a Pavle,
Martine a Jakube a Jiří a Romane a Roberte a Luďku nebo Miroslave,

chci vám všem napsat černě na bílém, že se vám Sexování "povidlo"! Kdybych byl včas četl výmluvný článek ve vašem programu, nebyl bych býval byl (plusquamperfectum!) navrhl jména osob na tričkách, klidně ty nálepky odlepte.

Po zcela nezdařeném pokusu jinak skvělého Vladimíra Morávka, při němž diváci netušili, oč vůbec jde, natož aby se někdo z nich i jen pousmál, jsem věřil, že SEX je jen text pro historiky. Vy jste se usnesli, že je to úplně normální a docela živá tragifraška, a - jak pravil veliký Mozart, vaši diváci vám rozuměli. Počínaje velmi nápaditou scénou, výbornou režii i rozkošnými ztělesniteli, došli jste až k samé hranici profesionality, kterou navíc v mnohém přesáhla vaše radost ze hry.

Úplně jste mě postavili na nohy, které už dlouho protestují, že překročily výrobcem zaručené kilometry. Dali jste mi skvělý vánoční dárek. A jak jsem včera naznačil, vypisuj teďtímto mailem "expresis verbis" (po našem "expresními verbíři"):

Jsem šťasten, že můj jediný dosud nehraný kousek skončil v žumpě!

Váš
PaKo
pavel kohout

PŘEPIS VYSTOUPENÍ PAVLA KOHOUTA VE STRAŠNICÍCH 14. 12. 2022

Já jsem skutečně dojat! Dojat za své čtyři přátele, kteří již nežijí. Za Havla, za Klimenta, za Vaculíka, za Kosíka. Já jsem viděl všechny své hry až na tuhle. Já jsem tuhle hru nikdy v životě neviděl z jednoho prostého důvodu, když jsem ji jednou na Hrádečku přečetl v roce asi 74 nebo 5, tak se všichni kteří tam byli, všech šest plus jejich doprovod, tak váleli smíchem, že jsem okamžitě ráno poprosil svého přítele, který byl švýcarský velvyslanec, aby jediný exemplář tohoto textu okamžitě odvezl do Švýcar, protože jsem pochopil, že je to obžalovací spis. Jak šest hlupáků vyhazuje do vzduchu vlak. Ale pravda je, že jaksí v originále stáli za to, aby byl člověk jejich přítelem.

Víte, já jsem začal svou divadelní dráhu v Divadle Na Vinohradech v roce 1950, jsem se poprvé jako autor děkoval za představení. A od té doby oklikou přes New Yorkský Broadway a Moskevské umělecké akademické divadlo (**Московский художественный академический театр**) jsem se dostal na sklonku své divadelní kariéry, protože tohle je skutečně moje poslední premiéra, až do Strašnic! Kdo z vás to má?! Musím vám říct, že opravdu jste mě strašně potěšili. Když si uvědomuju, že to je amatérský soubor, je to skutečně skvěle udělané. Já jsem se dokonce bavil! Ono to není tak těžké, protože jsem to od té doby dlouho nečetl, já jsem zapomněl pointu. Já jsem se trošku přiseděl, tak mi promiňte, že se motám jako kachna.

Pavlíku já ti děkuju! Protože jistě jste si všimli, že vtip je v tom, že Havel všechno poví kamarádům, Kliment nikdy nedokončí souvětí, Klíma nemá smysl pro humor, Kosík odchází pořád k mamince a vždycky se ztratí v tom rozhodném okamžiku. Prostě byl filozof a prostě byl jiný než jsme byli my. A kdo tam ještě zbyl? (z publika: Kohout!) Jistě vám neuniklo, že Kohout je největší blbec, protože místo těch rozbušek objednal ty rohlíky.

To je asi všechno. Mám radost, že tu mám nejen přítele Brabce, který mě přivezl ale také jednu ze svých dcer, která kvůli tomu přiletěla ze Švýcarska a vy jste jí nezklamali.

Mám poslední poznámku k tomu! Že jsem to pojal tak vážně, že jsem si vzal premiérovou kravatu a oblékl jsem se jako do Národního. Tato kravata semnou běží od roku 76, kdy jsem si ji koupil asi po 150 premiérách a teď má konečně právo na odpočinek.

Jarda Kodeš: Tak to je všechno! Kdo chce guláš pojďte si vzít!

LADISLAV VRCHOVSKÝ, REPORTÁŽ Z PREMIÉRY (1/4)

„Sex“ v provedení Ochotnického spolku ŽUMPA Nučice je velkou událostí. Je pátek 22. listopadu 2022. Brzy ráno usedám v Ostravě do rychlíku směr Praha. Zavírám oči, opírám hlavu o horní čaloun sedadla, a vzpomínám na podobné ráno 1. září roku 1974, kdy jsem téměř ve stejném čase odjížděl ze stejného místa stejným směrem, abych dojel do večera do Postupic u Benešova, kde měl být v místní sokolovně koncert Plastiků a rockové skupiny DG 307. Třiatřicet let po Sametové revoluci a 48 let po postupickém koncertě se v mé duši rozhostil zvláštní pocit – směs radosti, nostalgie a očekávání. Úplně stejný pocit, který jsem, tehdy bez nostalgie, prožíval toho toho dávného zářijového rána.

Tentokrát jsem z Ostravy odjížděl do Nučic u Prahy, na premiéru inscenace dramatické amolety Pavla Kohouta Sex. Cílem mé cesty byl nučický Lidový dům, ve kterém, cituji dramaturgyni inscenace Petru Richter Kohutovou „... parta báječných chlapů z nučické ŽUMPY, pražského Máje, plzeňského Ragueneaua a rumburského Hraničáře postavili zemljanku, a začaly se dít věci ...“

Abyste rozuměli: Pavel Kohout ve svém textu sepsaném v létě roku 1976 nechává šestici českých disidentů vykopat na jednom z pražských vltavských ostrovů zemljanku. Václav Havel, Ivan Klíma, Ludvík Vaculík, Alexandr Kliment, Pavel Kosík a sám Pavel Kohout se totiž v autorově fantazii rozhodnou k činu: chtějí vyhodit do vzduchu vlak. Dost bylo řečí, je nutno přikročit k činu! To bylo krédo, pod nímž se o rok později vskutku zrodil čin – světlo světa spatřila Charta 77. Právě v důsledku jejího zveřejnění vyletěl do vzduchu v roce 1989 komunistický dávno už ne expres. V důsledku událostí probíhajících v Polsku v režii tamní odborářské Solidarity a obrodných procesů ve východním Německu a dalších státech z tak zvaného „sovětského tábora“ z něj zbyla jen černým dýmem očouzená, těžce se vlečící, kašlající a smradlavá místní (míněno česká) komunistická lokálka, ještě stále dopředu tlačená a při jízdě podepíraná totalitními, represivními státními orgány a lidovou milicí.

V zemljance vytvořil Kohout něco, čemu by se dnešním slovníkem říkalo štáb teroristické skupiny. Představte si tu situaci! Kdyby se v roce 1976 Kohoutův text hry dostal do rukou StB, KSČ by šílela radostí! Vlastně nechápu, že se to nestalo, fízliů se kolem každého z šesti hrdinů hry i tehdejší doby denně motalo několik. A bohudík, že se tak nestalo! Neboť by k Sametové revoluci nemusel pak vůbec dojít. Kohout píše o zemljance, ve které se schází ta banda kolem Havla a Vaculíka? Píše o shánění rozbušek a dynamitu. Dovedu si představit tu vzrušenou debatu v Ústředním výboru KSČ, který tehdy vládl celému státu: Co když je to pravda?

LADISLAV VRCHOVSKÝ, REPORTÁŽ Z PREMIÉRY (2/4)

Tohle jim zláme vaz! Shnijou v kriminále, hajzli protistátní kontrarevoluční – hřímá! by generální tajemník KSČ a tehdejším parlamentem jednomyslně (získal hlasy všech 195 přítomných poslanců Sněmovny lidu a 148 poslanců Sněmovny národů Federálního shromáždění) prezident Gustáv Husák. Okamžitě by jako vrchní velitel ozbrojených sil zavelel k zatýkací akci v provedení ŠtB, Veřejné Bezpečnosti, Lidových milicí a Československé armády. Ta moje nedávná vnitřní radost, prožívaná v ranním vlaku do Prahy, pramenila z jistoty, že teď mne už nikdo nemůže v Nučicích kvůli návštěvě divadelního představení vyslyšet podobně, jak tomu bylo tehdy v Postupicích, když mě, ještě než jsem vůbec došel k postupické Sokolovně „sbalili“.

Režiséru Jaroslavu Kodešovi správně vůbec nejde o co nejbližší podobu skutečného, charakteristického chování reálných předloh Kohoutových dramatických osob. Herci jen dostali zadání pro jejich herecké postavy pohybující se v hracím prostoru jako hlavní úkol vytvořit věrohodný a poutavý, hlavně však komediální obraz chování intelektuálů naprosto odtržených od reality, kteří pouhou vzájemnou debatou musí co nejlépe zaujmout a pobavit publikum. Při prvním čtení Kohoutova textu se tento cíl zdá být téměř nedosažitelný. Dramatických komediálních situací v něm moc není. A přece je díky invenční Kodešově režii, která dynamizuje text, cíle dosaženo.

Na jevišti stojí velký stůl, vlastně deska podložená sloupy knih. Jen o kousek vedle je menší, podobně vyhlížející stolní konstrukce, na které stojí vaříč s hrncem, v němž na začátku představení začíná Václav vařit jeden ze svým proslulých pokrmů, připravovaných pro hosty na Hrádečku. Do zemlanky se vstupuje po zeleném žebříku, postaveném na druhé straně scény. Představitel Havla, vlastně partyzána Vaška, Martin Kozák, hraje svoji postavu tak, že ani způsobem mluvního projevu, ani pohybem, ani ostatními prvky hereckého projevu Václava Havla vůbec nepřipomíná. A přesto Kozákův Vašek ztělesněním Havla je! Nejen z toho důvodu, že se za vaříčem chová téměř stejně, jako kuchař Havel na Hrádečku, připravující krmí pro své hosty, ale hlavně proto, že téměř identicky zosobňuje jednu z hlavních vlastností klíčové postavy protikomunistického odporu: schopnost naslouchat, a v pravou chvíli v několika větách shrnout předchozí několikahodinovou debatu intelektuálů o nutnosti světové revoluci s tím, že z chaosu sestaví stručnou osnovu potřebného dalšího, nyní již praktického postupu. Představitel partyzána Ludvíka, Robert Kunesch, naopak téměř dokonale zosobňuje Ludvíka Vaculíka. Vaculíkovu permanentní „nasranost“ hraje nádherně.

LADISLAV VRCHOVSKÝ, REPORTÁŽ Z PREMIÉRY (3/4)

Kromě těchto dvou a Ivana Klímy jsem se s nikým z dalších Kohoutových partyzánů neseťkal. Nicméně Miroslav Řebíček v postavě Karla Kosíka skvělým způsobem předvedl Kosíkovu noblesu, a Roman Solčány jako partyzán Alexandr spolu s Jakubem Pilařem (partyzán Ivan) partnerským herectvím v trojici s představitelem Karla Kosíka vyjádřili opravdovou úctu vůči opravdové autoritě, kterou dnes tolik postrádáme. Všechny šest výborných herců pravdivě a věrohodně vykreslilo charaktery zdánlivě bezbranných, neustále jen zdánlivě planě diskutujících spisovatelů, nekonečně debatujících o nutnosti zbourat, nevěda jak, vládu jedné strany, podporované z Kremlu. V zákulisí, skryt před zraky diváků, čeká František Tvaroha, aby svým silným hlasem vytvořil celý pohotovostní pluk, zasahující proti nekalým protisocialistickým živlům. V konečném důsledku ale právě tyto debaty, vedené ne v zemljankách, ale v celém socialistickém podzemním undergroundu, husákovskou bolševickou totalitu položilo na lopatky. Představení, trvající přibližně bez přestávky sedmdesát minut, hrané pro tři řady diváků sedících v kruhu kolem obou stolů na dosah k hercům skončilo, a já po dlouhém a bouřlivém potlesku ještě chvíli zůstal sedět na svém místě. Pomalu mi začínalo docházet, čeho jsem byl svědkem. Je to velká událost. Na pozadí Putinovy války vedené bez jejího vyhlášení proti svrchované demokratické Ukrajině hrají ochotníci v České republice hru o tom, že totalitní režim nelze porazit silou zbraní, ale jen a jen silou ducha. Pro vítězství nad Putinem Ukrajina zbraně potřebuje. Samozřejmě že se má slova, týkající se vojenského arzenálu, netýkají zbraní pro ukrajinské hrdiny bojující s ozbrojenou putinovskou armádou. Posílat Ukrajině zbraně je dnes tou hlavní pomocí, jakou jí můžeme poskytnout, vedle další, a to je pomoc všem válečným uprchlíkům, což platí pro lidstvo na celé planetě. Ale režim znásilňující a vraždící své vlastní občany, který se opírá o silně vyzbrojené vnitrostátní represivní složky, lze porazit jen pevnou vůlí a odvahou, nebojácností a odolností proti strachu, kreativitou, vtipem, ano, i tolik potřebným humorem. Byť přitom všem může jít, a dokonce i jde o život. Kohoutova šestice spisovatelů stojí na počátku procesu vedoucího k Chartě 77. Jejich zveřejnění odstartovalo otevřený konflikt demokratických sil, přítomných nejen uvnitř malé skupinky intelektuálů, ale celé československé společnosti, s totalitními komunistickými silami tehdy ovládajícími náš stát.

LADISLAV VRCHOVSKÝ, REPORTÁŽ Z PREMIÉRY (4/4)

Není nutné vyhazovat do vzduchu vlaky, prohlašují Petra Kohoutová s Jaroslavem Kodešem spolu s celým tvůrčím, hereckým, technickým a produkčním týmem kolem inscenace dramatické amolety SEX. Stačí jen nebát se vystoupit ze svých zemljanek.

V Nučicích byla hlasitě vyslovena naděje, týkající se i dnešní války, ve které je Česká republika. Ukrajina, Evropské unie, a všechny ostatní státy světa s Ukrajinou sympatizující stojí spolu proti ruské rozpínavosti, a dnešnímu nelidskému, ano, skutečně fašistickému kremelskému Putinovu režimu. Je to naděje, ve kterou můžeme díky naší historické paměti věřit. Je to naděje, o kterou se můžeme opřít v nadcházející těžké zimě, kterou máme všichni před sebou, a ve které skutečně mráz přichází z Kremlu i do našich příbytků. Je to naděje vtělená do hesla Sametové revoluce v roce 1989, revoluce vedené zpočátku jen studenty a intelektuály pod heslem Pravda a láska zvítězí nad Lží a nenávisť.

HANA PAVLÁTOVÁ, 7. 7. 2023

Vážený pane režisére,
jsem dcera Ivana Klímy a byla jsem na Vašem představení SEX v divadle Antikvariát v Dejvicích. Byla jsem nadšená stejně jako ostatní členové mojí rodiny. Píši Vám, protože mám tento nápad: Koncem srpna mě čekají kulaté - šedesáté narozeniny a zároveň má táta 14. září devadesáté druhé narozeniny. V jeho případě už jsou každé narozeniny opravdu důvodem ke slávě. Napadlo mě, že bychom naše narozeniny mohli oslavit Vaším představením, kam bychom pozvali své kamarády a příbuzné a hlavně děti aktérů představení, kteří jsou i naši přátelé a hru ještě nikdy neviděli: kluci Vaculíkovi, Klimentovi, Kosíkovi a nevím, jestli Tereza Kohoutová - Boučková ji viděla, ale každopádně bych ji také ráda pozvala. Václav Havel děti neměl. Takže tím budeme na představení všichni. Pokud byste měli čas třeba někdy počátkem září, pokusila bych se domluvit malou scénu ve Švandově divadle nebo na Dobešce. Anebo jestli máte vlastní lepší možnosti, nechci být zbytečně aktivní a vnucovat se...

Co si o tom myslíte a měli byste na to čas a možnosti?

S pozdravem a díky,

Hana Pavlátová

MILAN STROTZER, WINTRŮV RAKOVNÍK

Druhým přehlídkovým představením byla disentní dramoleta Pavla Kohouta *Sex* v provedení Ochotnického spolku ŽUMPA Nučice a v režii Jaroslava Kodeše. Dramaturgie se ujala Petra Richter-Kohutová. Hra pro šest (sex) mužských postav vyžadující herce s nemalou hereckou erudicí se těžko obsazuje ze zdrojů jednoho souboru. Je třeba zpřesnit údaj o provedení. Nučická ŽUMPA je souborem zastřešujícím. Pro inscenaci byli získáni herci i z dalších souborů, z míst od sebe dost vzdálených, a sice z Hraničářů Rumburk, Máje Praha a Ragueneau Plzeň, k tomu režisér z Rakovníka a dramaturg z Karlových Varů. Už to je úctyhodné. Ocenění hodná je i volba textové předlohy. Přinesla na amatérské jeviště poprvé text, o jehož inscenování se dosud nikdo nepokusil, pomineme-li scénické čtení – uzavřené natáčení v pražském divadle Archa v roce 2011. Dramoleta byla napsána již v roce 1976 a pro potěšení přátel autorem přečtena 9. července téhož roku na Havlově Hrádečku. Vzápětí byl text předán k úschově prezidentu jednoho švýcarského kantonu a jím odvezen, aby při domovních prohlídkách nepadl do rukou psychologů předlistopadového režimu, kteří z něho mohli ledacos odvodit. Jména dramatických postav mluví totiž za vše: Václav Havel, Ivan Klíma, Pavel Kohout, Alexandr Kliment, Ludvík Vaculík a Karel Kosík. Kohoutova dramoleta se odehrává v zemljance vyhloubené v pražské Stromovce. V ní se schází šest partyzánů – intelektuálů, kteří si předsevzali realizovat odbojovou akci, a sice vyhodit do povětří vlak. Mají rozdělené úkoly, jakými jsou průzkum situace, zajištění hlídek, opatření rozbušek, ale také proviantu atd. Partyzáni mají přijaté i konspirační regule. Ty však nejsou s to dodržovat, stejně jako nejsou schopni uskutečnit zamýšlený čin. Utápí se v rozmluvách v přepestrém obsahovém rejstříku, od těch docela triviálních dotýkajících se v zemljance vařeného jídla až po filozofické sentence. Zkrátka slova a zase slova odvádějící pozornost od uskutečnění zamýšlené odbojové akce. Režie Jaroslava Kodeše je založena především na práci s herci v úsporném leč významotvorném hracím prostoru. Podářilo se vytvořit šest odlišných vyhraněných a nezaměnitelných charakterů dramatických postav. Zásluhu na tom mají jak disponovaní herci Jiří Jahoda, Jakub Pilař, Martin Kozák, Roman Solčány, Robert Kunesch a Miroslav Řebíček (cena za herectví), tak nepochybně i jejich režijní vedení. Ocenění hodná je souhra celého hereckého kolektivu. Vážné téma je v inscenaci pojato s humorem a laskavým sarkasmem. Jakkoli je textová předloha zakotvena v éře totalitního komunistického režimu, její poslání je nadčasové: Nežvařme, ale konejme! Nučické provedení dramolety *Sex* získalo cenu za inscenaci.

PAVEL KOSATÍK, 27. BŘEZNA 2023, FACEBOOK

Amatérské foto, rozechvělou rukou pořízené, přináší letmou zprávu o tom, že dnešní Světový den divadla oslaven v Činoherním klubu, Ve Smečkách 26, Praha 1 (tj. ve stejném stáde, ve kterém premiérou své první hry Člověk z půdy 30. října 1959 zahájilo svou existenci divadlo Semafar) hrou Pavla Kohouta Sex v podání Ochoťnického spolku Žumpa Nučice.

Dlouho jsem se tak nezasmál, předtím jsem to znal jenom z textové verze, na jevišti jsem to viděl poprvé. Kohout to napsal v létě 1976, kdy situace jeho i přátel byla celkem dost v p.deli, vybruslil z toho, jak měl ve zvyku, srandou. Šest heroů představuje šest spisovatelů, Václava Havla, Ivana Klímu, Pavla Kohouta, Alexandra Klimenta, Ludvík Vaculíka a Karla Kosíka. Založili odboj, postavili si ve Stromovce zemljanku a chystají se vyhodit komunistům do vzduchu vlak. Nedojde na to, jsou to intelektuálové, jejichž různé podoby nepraktičnosti Kohout portrétuje jistou rukou a hlavně s přátelsky milujícím citem.

Škoda že takovou hru asi pořád nejde hrát pro většinovou společnost (tj. že velká část lidí pořád asi nemá živé předlohy těchto postav dostatečně integrované). Hru, jejíž podstatou je dělat si randu ze sebe sama, by možná i dnes leckdo rád mohl vnímat jako plivanec po disidentech, nevím.

Hříčka, napsaná kdysi "pro pobavení přátel", se tedy i dnes hraje pro pobavení plus minus stejných nebo podobných přátel, ten svět diváků se o moc víc pořád neotevřel. Ale zároveň se dnes v tom divadle smějí na správných místech i hodně mladí lidé, přicházející úplně odjinud než z pamětnických luhů a hájů. Takže na proměnu té hříčky v hru časem doufám dojde, zasloužila by si to.

KATEŘINA PRÁŠILOVÁ, JIRÁSKŮV HRONOV, 5. 8. 2023

KOLIK SPISOVATELŮ JE POTŘEBA, ABY VYKOPALI ZEMLJANKU?

Sex. Jeden, aby u toho mohl psát a nenechat se kopáním rušit, jeden, aby mohl vařit, jeden, aby mohl ujídat a u toho neustále frřnat, jeden, aby dopil víno, jeden, aby na sebe nechal čekat, a konečně jeden, aby ji vykopal a pak o tom napsal. A přidělil tomu název vzbuzující spoustu otřepaného žertování. Jenomže za bulvárně znějícím titulem je vtipná a chytrá hra, již Pavel Kohout vybudoval na základě mystifikačního pohrávání s minulostí s pěti dalšími přáteli disidenty. Bylo jich sechš.

Ve skutečném undergroundu zemljanky v pražské Stromovce se setkává jakási revoluční buňka při příležitosti plánování atentátu – jejím cílem je vyhodit do vzduchu vlak a konečně tak radikálně zahájit odpor, „něco udělat“. Jenomže jim to moc nejde a brání jim v tom zejména přebujelá intelektuální kapacita, skrze kterou se ne a ne dobrat k tomu vlaku. Chaotický přístup k partyzánskému podniku je ztělesněn stísněným prostorem zemljanky zabordeleným pivními basami a knihami a hlavně plným intenzivní vůně smažené cibule sloužící jako základ na amádovou furniklovici (pokud jste stejně jako já dostali během představení chuť na nějakou bizarní havlovskou dobrotu, doporučuju vám obrátit se po návratu z festivalu ke kuchařce Kančí na daňcím, v níž naleznete recepty třeba na Lukašenkův hněv nebo To bílý v tom žlutým.)

Že se celá tahle partyzánská akce odehrává v sedmdesátých letech, lze vyčíst z výborných kostýmů, které kromě pečlivé dobové věrnosti odkazují také k jakémusi osobnímu stylu zobrazených disidentů, případně naznačují cosi z jejich skutečných životů (například ze Spojených států se navrátilší Ivan Klíma dřepí v zemljance oblečen do univerzitní mikiny Harvardu). Identita konkrétních osob se odhaluje v narážkách pro začátečníky i pokročilé, ale nikdy není zcela explicitně pojmenována, takže pro některé diváky je Sex také intelektuálním rébusem.

Stěžejní je pro inscenaci obsazení, představitelé jednotlivých intelektuálů jsou svérázné typy, které si režisér Jaroslav Kodeš pro Sex vybral z několika různých souborů. V amatérském divadle se současný trend rušení souborů a vybírání herců do projektů očekávat spíše nedá, nicméně se včera opět ukázalo, že tento přístup přináší ovoce.

IVO KRISTIÁN KUBÁK, JIRÁSKŮV HRONOV, 5. 8. 2023

Sehnat dnes šestici tak nějak věkově podobných herců ve středním věku (což z divadelního hlediska zahrnuje dle mého soudu vlastně všechny, kteří nevypadají jako teenager) je docela umění. Najít pro ně drama o šesti mužských postavách už se pak může zdát rozhodně jako problém menší. Jenže najít českou hru žijícího autora, která ještě nikdy neměla plnohodnotné jevištní uvedení, a dát dohromady onu šestici středácků dohromady v takové souhře, že člověka ani nenapadne, že jsou téměř každý z jiného souboru, tak to už je skutečně dramaturgicko-režijní majstrštyk. A ten se právě podařil dramaturgyni Petře Richter Kohutové s režisérem Jaroslavem Kodešem při realizaci inscenace hry Pavla Kohouta Sex. Příběh šesti disidentů partyzánsky zakopaných v zemljance v pražské Stromovce plánujících teroristický útok na vlakovou soupravu nad hrncem podivné gurmánské speciality jménem furníkovice je autorem žánrově zařazen jako drama(a) a byl napsán v létě 1976, půl roku předtím, než reálné předobrazy postav (Havla, Kohouta, Klímy, Vaculíka, Klimenta a Kosíka) společně založily Chartu 77. Stylově by se dala zařadit mezi hry, které nazýváme termínem vaňkovky, a autor ji koncipoval jako poctu svým tehdejším kamarádům (z kterých je mimo něj naživu již jen o tři roky mladší Ivan Klíma). Tyto okolnosti jsou pro čtení Kodešovy inscenace svým způsobem nepodstatné, neboť má vlastně dvojí možné publikum: těch pár poučených chytrolínů, kteří se baví vzájemnými narážkami postav na reálný život a zážitky z disentu, a pak úplně všechny, kteří jednoduše sledují partu nesnesitelných nemotorných intelektuálů, kteří se nejsou schopni dohrbat k žádnému pořádnému činu a místo toho jen zbaběle klábosí a opíjejí se. Děj se ze stísněného prostoru zemljanky nikam nepřesune (to nebývá v rámci jednoaktovek ani běžné), pouze do ní postavy postupně přibývají a atmosféra tak houstne nejen dýmem ze Sašových doutničků a vůní Vaškovy smažené cibulky, ale i neustálým osočováním se navzájem. Tuhle houstnoucí atmosféru se hercům podařilo vytvořit s neuvěřitelnou lehkostí a přesností. Každý jeden z týmu ví, kdy má udělat tu správnou pauzu, vrhnout nenávidný pohled nebo popíchnout jiného tou správně zacílenou replikou. Jsou také věrně charakterizováni vnějškově, kostýmem (ve výpravě Gabriely Pojerové), ale i osobitým hereckým projevem, kterým se (díky bohu!) nesnaží reálné osobnosti, jež představují, napodobovat. Výměna názorů je navíc napínavá a vzhledem k tomu, že hru nejspíš málokdo četl (vyšla knižně již několikrát), dokáží herci udržet diváckou pozornost i přes svoji úpornou snahu diverzní akci donekonečna spikleneckým okecáváním odkládat. A k tomu všemu to ještě není jenom bezuzdná sranda. Režisér se sice nesnaží o nějakou aktualizaci, ostatně to není v kontextu této hry ani možné, ale nechává velmi dobře (a tím myslím mrazivě) vyznít okolnosti vnějšího – totalitního – světa, který partičku utlačuje. A příběh bandy kluků v bunkru, kteří kují pikle proti nepřátelům, je přece platný a zábavný všude a v každé době.

RADMILA HRDINOVÁ, NOVINKY.CZ, 7. 8. 2023

S mimořádným ohlasem se na letošní přehlídce amatérského divadla Jiráskův Hronov setkala inscenace Sex Ochotnického spolku Žumpu Nučice, která již na národní přehlídce činoherního divadla Piknik Volyně posbírala řadu cen. A to zcela právem.

Režisér Jaroslav Kodeš s dramaturgyní Petrou Richter Kohutovou objevili českému divadlu pozapomenutou aktovku Pavla Kohouta z roku 1976 s názvem Sex, která se, ačkoli již vyšla i knižně, zatím nedočkala plnohodnotného uvedení na profesionální scéně. Šest disidentů se schází v přísném utajení v zemljance vykopané osobně jedním z nich v pražské Stromovce. Přípravují se na zásadní čin, a sice vyhození vlaku do povětří. Jeho realizace však troskotá na absolutní neakčnosti a nedisciplinovanosti aktérů.

Přátelé Pavel, Ivan, Václav, Ludvík, Saša a Karel zastupují konkrétní postavy disidentů Kohouta, Klímy, Havla, Vaculíka, Klimenta a Kosíka, což je bonusem pro pamětníky v publiku, kteří jsou s to rozklíčovat narážky na osobní vztahy protagonistů, ale baví se i ostatní, a sice skvostně napsanými dialogy šestice intelektuálů, kteří svou misi prožívají sice s různou intenzitou zaujetí pro věc, ale s naprostým uspokojením foglarovské party kluků hrajících si v bunkru na partyzány. A v tom jsou aktéři nučického Sexu naprosto skvělí. Režisér Kodeš obsadil herce z různých souborů, ale na výsledné souhře to absolutně není znát. Protagonisté se ku prospěchu věci nesnaží gesty ani intonací napodobovat skutečné předlohy, ale vytvářejí přesně vykreslené typy.

Nejvýraznější je akční Pavel (Jiří Jahoda) zoufalý z toho, jak mu kamarádi rozšlapávají jeho revoluční bábovičky, ale neodolatelní jsou i ostatní – neustále píšící mimoň Ivan (Jakub Pilař), ve svém intelektuálním světě pobývající Alexandr (Roman Solčány), věčně popuzený Ludvík (Robert Kotál Kunesch) a pozdní příchozí Karel (Miroslav Řebíček) přinášející místo očekávaných rozbušek rohlíky a okamžitě se pouštějící do filozofické přednášky. Trochu stranou pozornosti je Václav (Martin Kozák) zaujatě připravující speciální krmí a trousící poznámky o Olze.

Nučický Sex je výborně vystavěná inscenace vtipně napsaného textu, která přitakává tvrzení, že ať jde o amatéry, či profesionály, dobré divadlo je jen jedno. A při vší zábavnosti má i vážnější dějinnou pointu. Tato akce neschopná šestice vyhodila svůj vlak jen o rok později – sepsáním Charty77, od níž vede přímá linie až k listopadu 1989.

Hodnocení: 90 %

ROZHOVOR JIRÁSKŮV HRONOV, JAROSLAV KODEŠ A JAN ŠVÁCHA

Inscenace Sex v produkci Ochotnického spolku Žumpa z Nučic zaplnila třikrát hronovskou Sokolovnu do posledního místa. Po poslední replice někteří diváci odešli, jiní se spolu s herci pustili do polévky, která voněla téměř celé představení, a já poprosil režiséra Jaroslava Kodeše o krátký rozhovor o inscenaci.

Proč jste si vybrali právě Kohoutovu hru? Je stále aktuální?

Prvním impulsem byla skutečnost, že ji přinesla dramaturgyně. Nějaký vztah ke hře tedy měla právě ona. Když mi text dala přečíst, jednoznačně jsem zjistil, že je aktuální. Především v tom, že se stále jenom žvaní a žvaní. Nikdo nedělá žádné činy. Například téma důchodová reforma omíláme již tolik let a stále se do ní nikdo nepustil. Není to vlastně i o tom? Udělat konečně nějaký čin se odhodlá málokdo. Ve hře její aktéři celou dobu jen žvaní a nic nedokážou.

Je to rys české povahy?

Je to český rys. Rozhodně. Hra je tím aktuální pořád. Pavel Kohout to sice tehdy napsal na svou dobu, ale lidská povaha v Čechách se od té doby příliš nezměnila.

Zvláštní je, že se na inscenaci podílí hned několik divadelních souborů. Jak k tomu došlo?

Věděl jsem, že v Rádobydivadle Klapý nedám dohromady šest chlapů, u Máje také ne a ani u Nučické Žumpy. Loni jsme si během festivalu povídali na Volyni a já jsem nadhodil, že mám připravený docela fajnový kousek. Jestli by do toho nechtěli jít. Postupně jsem oslovil celou šestici a oni mi na to kývli.

Jak jste se scházeli? V Nučicích?

Produkčně to vzala pod sebe Žumpa. Dost často se setkávám s tím, že lidé chtějí hrát divadlo, ale nechtějí tomu nic obětovat. To u inscenace Sex nenastalo. Na první zkoušce jsme se domluvili na všech zkouškách až do premiéry. Na každou zkoušku si protagonisty připravili určité penzum textu a uměli jej.

Domluvili jste se na další spolupráci?

Zatím ne. Ale občas se na to, spíše podprahově, narazí.

ROZHOVOR JIRÁSKŮV HROŇOV, JAROSLAV KODEŠ A JAN ŠVÁCHA

Zaujala mě scéna. Na její stabilitě se značnou měrou podílejí knihy...

Je to částečně kolektivní nápad, ale scénografkou byla Gabriela Pojarová. Spolupracuji s ní již několik let na více inscenacích. Je s ní úžasná spolupráce. Řekli jsme si, jak by scéna měla vypadat, knížky a štafle byly hned v prvním nápadu, a ona už všechno ostatní dotvořila.

Jak je tato hra přijímána diváky? Přeci jenom ne všichni znají historické reálie a postavy, o kterých se hraje.

Řekl bych, že víceméně pozitivně. Starší generace, která zná disidenty, si to samozřejmě užívá víc. No, a ta mladá, která moc netuší a možná zná jen Havla, řeší žvanění a nicnedělání postav. I tito diváci tedy hru většinou přijmou. Je jasné, že každé publikum je jiné. Dnes bylo například trošku vlažnější a ve Volyni reagovali hned od začátku. Někdy lidé zůstanou sedět a povídají si. Ve Slaném jsme například hráli v hospodě. Tam zůstalo sedět celé hlediště. Byli tam diváci, kteří znali hodně z literární a disidentské historie. Byly jim jasné narážky na Gotta, Formana i Landovského. Prostě věděli.

Ze šestice, o které hrajete, ještě někdo žije?

Setkali jsme se se zbylými dvěma disidenty, kteří ještě žijí. S Kohoutem dvakrát, s Klímou jednou. Vypadá to tak, že se 14. září sejdeme v Praze na Dobešce, kde by mělo být představení právě pro ně. Pan Klíma bude slavit třidevadesát let a my mu představení zahrajeme k narozeninám.

ALENA ZEMANČÍKOVÁ, AM. SCÉNA, 93. JH V ROZBĚHU I V ŠOKU

Řadu inscenací, pracujících různými způsoby s dramatickou předlohou, korunoval SEX Pavla Kohouta a Ochoťnického spolku Žumpa Nučice. Komédie, v níž šest disidentských spisovatelů chystá v zemlance ve Stromovce přepadení vlaku, byla napsána bez ambice na veřejné uvedení v roce 1976 pro přátele a zahrána poprvé na Hrádečku. Pavel Kohout o jejích postavách napsal: „Tak se z komunistů Klímy, Kohouta, Kosíka a Vaculíka a z nekomunistů Havla a Klimenta stala šestice, která na počátku iniciovala petici za propuštění politických vězňů a během let dospěla až k Chartě 77.“ Portréty a průběžná jednání jednotlivých „partyzánů“ české literatury jsou mistrovsky napsány a velmi dobře zahrány herci, kteří bez exhibice nebo imitování slouží smyslu dramatu. Výsledkem je komedie, v níž si dlouho aktéři hledí každý svého, jsou neukáznění, nepozorní, opilí i trochu zbabělí, ale když přijde chvíle, kdy se už prostě musí, jdou do toho.

JONÁŠ ZBOŘIL, SEZNAM ZPRÁVY.CZ, VÍTEJTE V ŽUMPĚ. ČESKÝ VENKOV BAVÍ AMATÉRSKÉ DIVADLO (1/4)

Jaká je kultura, která se do novinových rubrik nedostane? Pokud jde o představení odehrané ve stodole nad Krásnou Lípou, velmi dobrá. Česko je národ amatérských divadel, ukazuje další reportáž ze série o venkovské kultuře.

Když se úzká silnice stočí ještě výš a před námi se začínou objevovat první roubené chalupy, amatérský herec Jakub Pilař znervózní. „Kam nás to ten Mirek pozval? To vypadá, že jsme úplně v horách. Snad někdo přijde,” říká si pro sebe. Nejspíš na něj dopadá tréma. Ještě bude třeba připravit poslední věci na scéně, zopakovat si text, na který po cestě nebyl čas. A doufat, že se objeví diváci.

Jakub hraje v ochotnickém divadelním souboru Žumpa. Dnes večer ho čeká představení s názvem Sex. Hrát se bude ve stodole na kopci nad tříapůltisícovou Krásnou Lípou, městysu ve Šluknovském výběžku. Co mám od kulturního zážitku očekávat já, zatím vůbec netuším. Brzy ale přijdu na to, že budu mnohokrát překvapený.

Když jsem Jakuba oslovil s nabídkou, že bych o jeho amatérském divadelním souboru udělal reportáž v rámci minisérie o kultuře mimo radar novinových rubrik, nadšeně souhlasil. Možná byl i rád za možnost, že rozhovor uděláme po cestě na představení – a že tudíž bude mít odvoz. Ve světě amatérského, respektive ochotnického divadla totiž každá maličkost pomůže. Všechno se dělá na koleně. A kdo je líný, nemá v branži co dělat.

Možná proto je lepší, když se neříká „amatérské” divadlo, ale „ochotnické”.

„Jsem ochotník, protože všechnu tu práci kolem dělám s ochotou,” říká mi Jakub s úsměvem chvíli poté, co nasedne do auta. Je brzké odpoledne, šéf mu dovolil odejít dřív z práce. Herec působí radostně a energicky, jako někdo, kdo potřebuje výzvy a kdo by se bez divadla dříve či později unudil.

Nemohli jsme říct: tak končíme

K jevišti se přitom dostal docela náhodou. Sborovna Jakubovy základní školy v obci Nučice nedaleko Prahy se v roce 2002 rozhodla, že založí divadlo. Tehdejší učitel češtiny Josef Magula oslovil Jakuba a jeho spolužáky, jestli by si v jednom představení nechtěli zahrát výrostky. Od té doby Jakub s divadlem nepřestal. Naopak, stala se z něj vášeň, kterou paradoxně prohloubila tragická událost. Vedoucí souboru totiž v roce 2015 náhle zemřel.

„Pepa organizoval úplně všechno. Nenechal si do ničeho kecat. My jsme se jen vezli a hráli jsme. A najednou tady nebyl,” vypráví Jakub, „Všechno nám padlo na hrb. Potřebovali jsme, aby se neztratilo to, co za třináct let udělal. Nemohli jsme říct: Pepa tu není, tak končíme.”

JONÁŠ ZBOŘIL, SEZNAM ZPRÁVY.CZ, VÍTEJTE V ŽUMPĚ. ČESKÝ VENKOV BAVÍ AMATÉRSKÉ DIVADLO (2/4)

Jakub a jeho kamarádi z nučického souboru se sešli v hospodě a došli k názoru, že když divadlo nepodrží oni, tak nikdo. „Ta smrt nás hodně sblížila, jak už to v těchhle složitých situacích bývá. Náš vztah k divadlu se tím hodně změnil.“

Mladí divadelníci sáhli do principálova šuplíku a začali studovat jeho připravované hry. Často jim v hlavě zněla otázka: líbilo by se to Pepovi? Nejistotu u prvních inscenací prolomily úspěchy na přehlídkách amatérského divadla. Tehdy ještě ochotnický soubor Žumpa hrával dvě přestavení ročně. Teď, po dvaceti letech existence, jich stihne padesát. A navrch i organizaci festivalu Nučický kahan, na kterém se večer hraje pro dospělé a dopoledne pro děti z okolních vesnic.

Jakub si není jistý, jestli by následující věty neměly padnout mimo záznam – já mu tvrdím, že rozhodně ne: „Z divadla se stal můj život. Díky tomu, že Pepa už život nemá.“

Gulášový hit

Technicky vzato jsme na malém městě, ale stodola, v níž za pár hodin začne představení, působí spíš jako střed poklidné horské vsi. Někdo se o místo dobře stará. Je tu luční bar, místo pro romantický camping, i vnitřek stodoly je nově opravený. Na místě je šest herců, režisér, technik, který kontroluje světla. Martin Kozák, Jakubův kolega ze souboru Žumpa, připravuje nejdůležitější rekvizitu celého představení: guláš. Ten se bude vařit po dobu hry, která ve skutečnosti vůbec není o sexu.

Aktovka od Pavla Kohouta si dělá legraci z československého disentu. Jeho přední členové, intelektuálové Václav (Havel), Ivan (Klíma), Pavel (Kohout), Saša (Kliment), Ludvík (Vaculík) a uctívaný profesor Karel (Kosík) v improvizované zemljance v pražské stromovce plánují protistátní rebelii. Samozřejmě selhávají. Místo aby dotáhli do konce plán heroického činu, řeší rohlíky ke guláši, zapomenutá tajná hesla a všelijakou vzájemnou nevraživost. Zemljanka připomíná putyku. Venku před stodolou už se scházejí diváci. Brzy je jasné, že na představení bude plno. Místní jsou na divadlo zvyklí.

„Tady je víc kultury než v Praze,“ vysvětluje mi Mirek Řebíček, který v představení hraje profesora Karla. To on pozval zbytek herců, aby Sex zahráli v Krásné Lípě. Mirek tu organizuje festival a vede amatérský divadelní soubor v nedalekém Rumburku. „V každé obci je nějaký spolek, který něco pořádá. Rumburk má dokonce dva soubory.“

JONÁŠ ZBOŘIL, SEZNAM ZPRÁVY.CZ, VÍTEJTE V ŽUMPĚ. ČESKÝ VENKOV BAVÍ AMATÉRSKÉ DIVADLO (3/4)

Okresní přebor

To, co Mirek Řebíček tvrdí o Šluknovském výběžku, by se nakonec nejspíš dalo vztáhnout na celou republiku. Amatérské divadlo je tu oblíbenější, než by člověk čekal. „V podstatě neexistuje město nebo obec, ve které by v minulosti nebo současnosti nepůsobil amatérský divadelní soubor,” nevědomky kopíruje Mirkova slova Simona Bezoušková z Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS).

Podle Bezouškové není znám přesný počet souborů znám, ale odborný odhad je kolem 3000 až 3500. Jde o činoherníky, loutkáře, studenty, experimentátory, dětské soubory nebo ty, co se věnují divadlu poezie či pantomimě. Vůbec nejstarším souborem je Krakonoš z Vysokého nad Jizerou, který funguje od roku 1786.

Ne všechna uskupení mají stejnou úroveň. „Jsou vesnické soubory, kde dělají jedno představení za dva roky a třikrát ho zahrají pro své sousedy. Takových je spousta a neví o nich vůbec nikdo, jen lidé v té vesnici,” vysvětlil mi Jakub Pilař ještě cestou na představení. Taková divadla hrají málo, ale prý mají pokaždé plno. Většinou zkoušejí hry, kterým Jakub říká „dveřové komedie”. Dveře v nich hrají zásadní roli – jsou stejně důležité jako herci, díky nim se protagonisty ocitají „ve špatném hotelovém pokoji” nebo v posteli, ve které být neměli. Na repertoáru je často „donutilovský” Carlo Goldoni nebo Cimrmani – jejich texty totiž mohou amatérské soubory hrát třikrát zadarmo. Pak jsou tu soubory, které divadlo berou vážněji. Mezi nimi třeba i ten Mirkův nebo Jakubův. Zatímco Jakub si nově herce vybírá podle velmi přísných kritérií, Mirkův Hraničář je otevřený všem obyvatelům Rumburku a okolí, ale nově příchozí si musí uvědomit, že herectví je náročná věc.

„Spousta lidí si myslí, že přijdou jednou za měsíc a řeknou pár slov. Takhle to není. Zkouška je jednou týdně, před premiérou cvičíme přes víkendy. Některé kusy připravujeme třeba rok. Aby to mělo nějakou úroveň, divadelní parametry a diváky to zaujalo, musíme tomu věnovat čas,” popisuje Mirek, který se svým souborem aktuálně nacvičuje Kočku na rozpálené plechové střeše od Tennessee Williamse a Čechovův Višňový sad. Před nedávnem ve stodole strávil s jiným souborem celý týden – připravovali tragikomedii Vittorio Franceschiho Úsměv Dafné.

JONÁŠ ZBOŘIL, SEZNAM ZPRÁVY.CZ, VÍTEJTE V ŽUMPĚ. ČESKÝ VENKOV BAVÍ AMATÉRSKÉ DIVADLO (4/4)

Oddanost divadlu se pozná i tak, že se herci chodí dívat na představení ostatních souborů. „Skoro to mají povinně,” přiznává Mirek. „Já jsem čekal, jestli to řekneš,” ozve se přicházející divák, respektive amatérský herec, který se ve stodole brzy ukáže v Podivném odpoledni Dr. Zvonka Burkeho. Začíná být jasné, že každý, kdo se dnes ocitl na palouku nad Krásnou Lípou, má nastudovanou nějakou roli. Amatérské divadlo v Česku najednou působí jako tajná komunita se silnějšími pouty, než jaké mezi sebou mají fanoušci či hráči okresního přeboru.

Profesionální amatér

Myslel jsem, že ochotnické představení s názvem Sex hrané ve stodole na okraji Krásné Lípy bude připomínat venkovskou zábavu. Ale jediné, co mně i zbytek diváků na okamžik vyvedlo z disidentské zemljanky zpátky na „vesnici”, bylo zabučení nedaleko se pasoucí krávy, které doprovodil smích. Pak se zase všichni ponořili do hry. Překvapivě dobře zahrané a zrežírované hry, která letos na celostátní divadelní přehlídce v jihočeské Volyni posbírala deset cen. Za dramaturgii, scénografii, režii i všechny herecké výkony. Na Sex se dokonce přijel podívat i sám autor textu Pavel Kohout. Dvakrát. Vzal s sebou i Ivana Klímu.

Ptám se Jakuba, proč se vlastně tomu, čemu on, Martin, Mirek a další věnují tolik času a energie, říká amatérské divadlo. Jakub si ale zjevně s přídomkem „amatérský” moc hlavu neláme.

„Jsem herec. Děláám to. I kdybych hrál okresní přebor za Vysoký Újezd, tak jsem taky pořad fotbalista. Nevadí, že nehraju za Inter Millán.”

Plná stodola voní buřtgulášem, diváci tleskají. Je dohráno. Ve vzduchu je cítit radost a energie jako po zápase té nejvyšší ligy.

VLADIMÍR HULEC, DIVADELNÍ NOVINY, ANALÝZY A VIZE SVĚTA 2023 (NO. 3) (1/3)

Nebývá festivalovým zvykem, vlastně to bylo úplně poprvé, aby uvedl neněmeckojazyčnou (jak textově, tak autorem a původem vzniku) hru, a to dokonce na velkém jevišti Divadla na Vinohradech (DnV). A nejen to, nebývá ani zvykem, a vlastně to bylo poprvé, aby ji interpretoval amatérský – ba přímo ochotnický – soubor. Se vším všudy. Od režiséra přes herce po snad všechny další spolupracovníky.

Včera – v pátek 10. října – se to stalo. Na předscéně (tedy před zataženou oponou) DnV se odehrálo představení Ochotnického spolku ŽUMPA ze středočeských Nučic komediálně dramatické amolety o jednom (posledním) dějství Sex dramatika Pavla Kohouta, který letos 20. července oslavil devadesáté páté narozeniny. Představení mu coby zakladateli festivalu, „bez jehož energického nasazení i divadelnických a diplomatických zkušeností by festival neměl šanci vzniknout“, bylo festivalem věnované.

Na začátku promluvil – ze záznamu připraveného doma – přímo Pavel Kohout /text najdete zde/. Vzpomněl osob, které v jeho jednoaktovce vystupují a které – vyjma něj a Ivana Klímy – nejsou již mezi námi, a připomněl, že DnV je jeho takřka domácí scénou, jež v letech 1950 – 2013 uvedla šestnáct jeho her a navíc v době covidu – 16. dubna 2020 před prázdným hledištěm – v něm přečetl, usazen sám na jevišti, sedmnáctou /více zde/. A tedy ta dnešní je osmnáctou jeho hrou, jež zazněla z jeviště DnV...

Bylo to důstojné loučení s „jeho“ divadlem, které už – velmi pravděpodobně – za Kohoutova života žádnou jeho novou hru neuvede. Odehrálo se na předscéně před zataženou oponou. Důvod v tom nehledejte ovšem jiný, než že inscenace se hraje v malých sálech a na velkém jevišti by se „utopila“. Jde totiž o komorní hříčku, kterou Pavel Kohout napsal na Hrádečku v roce 1976 pro své přátele, kteří v ní vystupují. Kromě v Kohoutově projevu zmiňovaného čtení přímo pro ně nebyla nikdy uvedena. Její text najdete ve svazku Kohoutových modelových grotesek Šest & Sex (Mladá fronta, 1998).

Od Nučických bylo skvělým tahem uvést hru v život. S obrovským úspěchem „proletěla“ v minulé sezoně amatérským světem. Premiéru měla v Nučicích 25. listopadu 2022, 27. března 2023 se poprvé představila v Praze v rámci Přehlídky amatérských divadelních souborů v Činoherním klubu v Praze, 5. července se hrála na národní přehlídce činoherního divadla Divadelní Piknik Volyně, kde získala neuvěřitelných deset individuálních ocenění, a dostala se až na vrcholovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov, kde byla – v diváky narvané místní Sokolovně – 4. srpna třikrát uvedena. A nyní se představila na PDFNJ v Divadle na Vinohradech.

Neznám v amatérském světě tak strmý vzestup nějaké inscenace.

VLADIMÍR HULEC, DIVADELNÍ NOVINY, ANALÝZY A VIZE SVĚTA 2023 (NO. 3) (2/3)

Byť možná... Přístupem a uchopením velmi připomíná Mlýny Divadla Sklep. Pamatujete? V březnu 1991 uvedlo toto divadlo do té doby zcela neznámý text Václava Havla, který napsal spolu se svým kolegou na vojně Karlem Bryndou, původně nazvaný Život před sebou. V rámci tehdejšího boomeru Havlových her to bylo zjevení, zdravě osvěžujícím způsobem zobrazující Havla – jako autora i postavu – v negligé. A přesně tak – přehnaně pitoreskním způsobem – byl text interpretován. Dodnes je to zábavné pokoukání. Neviděli-li jste naživo, lze dohledat na Dramoxu /zde/ nebo zhlédnout jeho, pro televizi upravenou verzi, jež vyšla i na DVD /zde/.

Ani Nučičtí a jejich kolegové /inscenace vznikla společnými silami divadelních souborů Ochoťnický spolek ŽUMPA, Divadlo Máj Praha, Divadelní soubor Ragueneau a Divadelní soubor Hraničář Rumburk/ se s postavami a interpretací textu příliš nepárou. Miniaturní jeviště je přeplněné nezbytnými rekvizitami, postavy sedí u pивních přepravek či stolních desek podepřených knihami, na elektrickém vařiči vaří buřtguláš (amádovou furniklovici na rušně s oubínem), píší na psacím stroji, kouří, na jevišti vcházejí přes žebřík, jsou oblečení v sedmdesátkových civilních kostýmech (džíny, flanelové košile, pletené svetry...). A hlavně... jejich fyziognomie a chování vůbec neodpovídá reálným předlohám. Těmi jsou Václav Havel, Ivan Klíma, Alexandr Kliment, Ludvík Vaculík, Karel Kosík a sám autor hry Pavel Kohout. Sešli se v zemljance, již v pražské Stromovce vykopal Pavel (příjmení žádné postav ve hře nezazní), aby vyhodili do vzduchu vlak, který nedaleko projíždí. A samozřejmě jen žvaní a k činu se nikdy nedostanou.

Kohout napsal karikatury přátel a současně modelovou hru o neschopnosti intelektuálů vstoupit do reality jinak než slovy a prohlášeními. Dokázal přesně vystihnout chování, charakter a jednání konkrétních jedinců a v notně karikované, vtipně a hravě nadsazené podobě je zasadit do absurdní situace, z níž není úniku. Hra autorem není příliš broušená, vychází ze znalosti předobrazů (v textu vystupují i jejich partnerky uváděné jmény a dokonce i řada dalších osob, jak z disidentských, tak oficiálních uměleckých a politických kruhů), což mohlo fungovat při uvádění v disidentském prostředí, pro účely „seriózního“ uvedení by bylo třeba asi více zobecnit, situace dotáhnout, některé pasáže vypointovat. Postavy se jak u Cimrmanů neustále oslovují jmény, výchozí situace se nikam neposouvá, přicházející postavy do ní mnoho nevnášejí.

VLADIMÍR HULEC, DIVADELNÍ NOVINY, ANALÝZY A VIZE SVĚTA 2023 (NO. 3) (3/3)

Všechny jsou zábavné především tím, že víme, o koho jde. Vašek (Havel) libostí v jídle a pití a neschopností konspirovat, Pavel (Kohout) přehnanou pečlivostí a touhou neustále organizovat odboj, Ivan (Klíma) touhou se prosadit jako spisovatel, Saša (Kliment) proklamovaným světáctvím, Ludvík (Vaculík) živočišností a stálými myšlenkami na peníze, Karel (Kosík) filosofující nepraktičností. Dozvídáme se i o řadě dalších slavných osob a jejich chování. Právě to se snaží – tu lépe tu hůře – rozehrávat Nučičtí. Herečky však – narozdíl od Sklepa – na tak velké karikatury nestačí. Připomínají spíše naturščiky z filmů Miloše Formana, anebo již zmiňované herce a hraní Címrmanů. Ani v tomto srovnání však příliš neobstojí, neb hrají až příliš ve vleku textu a nazkoušených situací, aniž by je nečekaně rozehrávali či vybroušeně pointovali. Třeba však tato výtka platí jen pro včerejší uvedení a zodpovědnost herců před tak velkým auditoriem, na domácím jevišti jsou možná odvážnější, kreativnější.

Rozhodně by si to inscenace – i Kohoutův text – zasloužily. Jde totiž o nesmírně zábavné sebezpytné svědectví o konkrétní skupině disidentů a době, kdy připravovali petici za osvobození politických vězňů, jež vyústila v Chartu 77. A použitý jednoduchý a v zásadě předvídatelný model je pro tehdejší dobu typickým dramatickým prostředkem pro hry absurdního divadla využívaný nejen tehdejšími českými dramatiky (Havlem, Kohoutem, Landovským, Dientsbierem ad.), ale třeba i Slawomirem Mrożkem v Polsku (Policajti, Emigranti...), Haroldem Pinterem v Anglii (Země nikoho, Zrada...) a dalšími.

Psáno z uvedení na PDFNJ 10. listopadu 2023 v Divadle na Vinohradech, Praha.

JIRÍ P. KRÍŽ, PŘÍTOMNOST, 27.11.2023, KOHOUTOVA DRAMOLETA ČILI OPOŽDĚNÝ SEX (1/5)

Dral se na veřejnost těžce jako každá provokace Pavla Kohouta. Nikdo z účastníků prvního uvedení na Havlově Hrádečku 9. července 1976 pranic už nebyl panic. Sex páchal Kohout v zahradním sázavském domě, na jehož parcele nebyl u plotu tehdy zakopán ještě ani jeden pes a zdi domu nezdobily invenční hesla a hákové kříže, jak jimi svěží normalizační dobou atmosféru návratu ke stalinismu, a samozřejmě za dramatikovy nepřítomnosti, v přísně utajené akci jak basa muziku tvrdila oddaně lašující úderná rota StB.

Z dobrých důvodů – za Husákova režimu byl postih za šíření politických textů a pornografie velice podobný – uklidil pak Kohout Sex včas až do trezoru kamaráda, prezidenta švýcarského kantonu Nidwalden. To všechno pojmenoval autor – košatěji než já v této chvíli – takřka o čtvrt století později, když Sex uvolňoval do života v knižní podobě – Šest a Sex (rozumějme sedm jednoaktových her, Mladá fronta 1998).

K demonstraci cesta dlouhá

Z dřívějšího publikování Sexu v Literárních novinách stihl jsem ještě doporučit text Petru Lébloví Na Zábradlí. Jako kritik jsem u něho požíval nevídané autority, neboť jsem režii jeho Ivanova v Divadelních novinách označil za mnohem nápaditější, a tedy i lepší než toho v newyorském Lincoln Theatre kousek nad Broadwayí, s Kevinem Kleinem v titulní roli. Citoval mě sice na zahajovací poradě sezóny, ale má výzva zůstala bez odezvy. Později jsem Sex nabízel také Igoru Stránskému v Uherském Hradišti, Jiřímu Pokornému z ústeckého Činohéráku, Vladimíru Morávkovi z hradeckého Klicperova divadla a Ivanu Krejčímu z ostravské Arény. Jen Morávek, ale mnohem později – v dubnu 2011 – přivedl Sex na scénu pražské Archy. Jako scénické čtení pro záznam výpovědi přeživších aktérů (Pavel Kohout, Ivan Klíma, Ludvík Vaculík). Nemocného Václava Havla, nekomunikujícího Alexandra Klimenta a Karla Kosíka již na věčnosti nahradili herci Husy na provázku.

Ještě se pak o Sex pokoušeli v roce 2021 v Karlových Varech, ale uvedení zhatil nejprve koronaviru, a potom fakt, že dva členové ochotnického souboru kandidovali za nějakou partaj a museli se věnovat kampani. A tak se k demonstrování plnohodnotného Sexu odhodlala až 25. listopadu 2022 nučická Žumpa – prosím, neplést si s Pražskou kavárnou. V tamním Lidovém domě. Šestačtyřicet let od sabatu na Hrádečku. Pro podezíravé raději hned upřesnění, protože, jak víme, Kavárnu, ať už pražskou, brněnskou, nebo Vizovický šenk, nemají pohrobci oné zvlášť invenční zájmové umělecké činnosti, kterou jsem zmínil hned na začátku a dodnes zvládající jen ty „háknkrajce“ a už zase smutně ožívá revoluční hesla, ani trochu v lásce.

JIRÍ P. KRŽÍŽ, PŘÍTOMNOST, 27.11.2023, KOHOUTOVA DRAMOLETA ČILI OPOŽDĚNÝ SEX (2/5)

Žumpa je ve skutečnosti Žebravé UMělecké PAnoptikum v Nučicích, co by ze západní konečné stanice metra B kamenem dohodil. Kohouta se na rozdíl od profilů její vedení nebálo, takže od premiéry v nučickém Lidáku si s ním Sexu užili v pražském Činoherním klubu, sukces sklídila v létě tři uvedení na Jiráskově Hronovu a teď v jeseni v Mladé Vožici, na Libčickém divadelním podzimu, v Ústí nad Orlicí, Plzni a nakonec v Divadle na Vinohradech na Pražském divadelním festivalu německého jazyka. Hrál se sice česky, ale měl to být takový malý, opožděný hold jeho zakladateli a prvnímu řediteli Pavlu Kohoutovi k jeho pětadevadesátinám. Cákriš, bez Kohoutovy účasti...

Na jeho adresu – také opožděně – aspoň připomenutí dneska už čehosi nepředstavitelného. Když se po několika ročnících přehlídky objevil typický dobový výron – z fondu odtékají peníze a Kohout v tom jede – Pavel okamžitě z funkce odstoupil. Byly toho plné noviny. Konečně na něj došlo, na krasavce svazáckého! Pak se ukázalo, že v tom smířovatel Čechů s Němci namočený ani trochu není. To už však pro svobodná média nebylo zajímavé téma...

Intermezzo

Češi jsou mistři nejenom v Sexu nebo spíš v jeho velice opožděném uvedení. Oni se zpoždují i v uznávání zásluh, v následných plačkách za ty moudré, hrdé a statečné, kteří už většinou pomřeli, pak ale umí zásluhy ocenit při vyznamenávání in memoriam. Dokud jeden žije, nic se neodpouští, mohlo by to něco stát. A vlastně, co kdyby... A tak ani Pavlu Kohoutovi jeho první, svazáckou třetinu života bdíci nad ryzími vlastnostmi národa, i kdyby deset Selhání intelektu napsal, nikdy neodpustí. Většina z nich hlavně proto, že se tím kádrováním viditelnějších dá lépe zastříť vlastní účast v prvomájových průvodech nebo ve volbách, kde nebylo co volit, a také podpis pod ostudnou Antichartou, a naopak oportunní distanc ještě i od podepisování peticí za propuštění Havla či Několik vět, když už se režim hroutil před očima. O to víc v tom budou máchat třeba Kohouta, ale i prezidenta Pavla, neuznávajíce, že si svá mladická selhání(?) – na rozdíl od mlčící většiny – odpracovali. A tak toho PaKo, neboť o něm je dneska řeč, autora asi čtyř desítek dramatických textů, hrají v posledních letech většinou jen neprofesionální divadelníci. Sex Nučičtí, Lízinku podle vlastního děsivého románu Katyně, jak jsme ji v samizdatu hltali, Hornopočerničtí. A také už zase – jako za normalizace Sex na Hrádečku (1976) nebo Na Vinohradech za covidu V čase virů z netopýrů neboli Operace Ovulace čili Akce Davi aneb Tři ségry (2020) – čte autor své hry sám. Jindy – už bez Václava – s Ivanem Havlem Rr v Knižovně Václava Havla (2016). Ani to drnčící písmeno v dotovaných divadlech ještě nehráli – moc textu, a navíc bez písmene R. To se zvládnout nedá!

JIRÍ P. KRÍŽ, PŘÍTOMNOST, 27.11.2023, KOHOUTOVA DRAMOLETA ČILI OPOŽDĚNÝ SEX (3/5)

Tajemství dramolety

V Sexu dráždí už autorovo neregistřikové žánrové určení: DRAMOLETA. To bude nejspíš něco jako romaneto Jakuba Arbesa – napínavý děj, někdy záhada, nečekané rozuzlení. Kdopak by se babral s Kohoutem z minulého století (jako ten Arbes, který se také prožil dvěma!). Sexem ani Kohout ten dávno mrtvý žánr nevyspraví, usoudily osobnosti českého divadla, které se sice také prokousávají dvěma stoletími, jen si na rozdíl od toho spisovatele některé víc užívají toho jedenadvacátého. Zatím. Přítom stačilo nahlédnout do „Kohoutova slovníku naučného“, a byli by doma, páni režiséři.

Dramoleta není nic většího ani menšího než „dramatická amoleta“. Koláž, mixáž, montáž, vitráž, mozaika. A tedy mléko, mouka, mák a marmeláda... Všechno dochuceno hyperrealistickými, opravdu jako ze života portrétovaných hrdinů vystříženými charakteristikami v polohách od Dušina, Metelky, Hojera, Rychlonožky a Červenáčka, možná dokonce i „šesti statečných“ – oponentů režimu, až po jejich mluvní ustrojenost, intelektuální výbavu – to všechno někdy tak trochu i „jako“, a samozřejmě ve vstřícné opozici také k drahým polovicím, někdy i třetinám, utvrzujících v maskulinních protějšcích protirežimní odolnost a schopnost typicky nečeského vlasteneckého činu. S minuciózní přesností a s akcentováním detailů; nejen tedy například Havlova rráčkování, ale i jeho pozapomenutého „ch ch“ mezi slovy, bez ohledu na větnou skladbu.

Havel (Martin Kozák) vaří polévku, kulinářskou specialitu – amádovou furnikloveci na rušně s oubínem a woodpickem – pro posílnění rychlošipácké partyzánské šestky, a při míchání promýšlí i variace, kombinace a permutace diverzní akce. To všechno v zemljance vykopané nadšeným velitelem a stavitelem revolučních báboviček Kohoutem (Jiří Jahoda) v háji Stromovky před rozhodujícím činem disentu 70. let. Klíma (Jakub Pilař) nepřestává bušit do psacího stroje, a zcela bez humoru, jak je u něho zvykem, glosuje alternativy nebezpečné akce. Postupně podle vlastního duchovního nastavení se do zemjanky trousí další odbojáři: věčně souhlasně nesouhlasící a na hranici srozumitelnosti hlasitě rozvažující Kliment (Roman Solcány), moravské ogary (včetně Uhdeho a Trefulky ohrožené nečinností) zastupující, na všechny kolem našťvaný a každého peskující Vaculík (Robert Kotál Kunesch), který vyhození vlaku do povětří vymyslel. Nakonec, skoro už po akci, se dostaví i filozofsky vše relativizující, na každém kroku přednášející, odvážné dramatiky a romanopisce obdivující Kosík (Miroslav Rebiček nebo Luděk Fuxa). Jen rozbušky zapomněl Karel v igelitce v hostinci U Kocoura. Nikdo si nepamatuje ani hesla ani signály, všichni jsou však odhodlaní – a jak moc, o tom vedou řeči.

JIRÍ P. KRÍŽ, PŘÍTOMNOST, 27.11.2023, KOHOUTOVA DRAMOLETA ČILI OPOŽDĚNÝ SEX (4/5)

Sarkasmus a sebeironie zdobí Sex Pavla Kohouta. Znamení dramaturgický čin Petry Richter Kohoutové a režie Jaroslava Kodeše. Žádný profesionál by se za inscenaci stydět nemusel! Divák se do toho striptýzu o české nedomluvitelnosti, ukecanosti, o nedisciplinovanosti každého z nás, o pochybách na úkor akceschopnosti, o nehnutelnosti, ze které pramení naše nekonečné pokulhávání za Evropou, o zemi, ve které se ani marxistům-leninistům za čtyřicet let vlády lumpenproletariátu nepodařilo slovo převrat nahradit revolucí, byť ten název vnucovali i dávnému Husovu, v Evropě prvnímu pokusu o náboženskou reformu, doplněnou bohužel nejen „občanským“ obrazoborectvím, navracejícím i pověstné tábořské „komunistické“ kádě společného vlastnictví zase k obyčejnému středověkému lapkovství, na čas posílenému vzpourou proti dědičnému králi, který nám nechal upálit hned dva světem dosud neuznané světce – Jana a Jeronýma...

Posmutnělá prognóza

Herci Žumpy hrají Sex jako z partesu. Kohoutova znělá záměna sexu, německé číslovky sechs a partyzánského sexteta je geniální! Jen August August, august, nese v sobě rébus hravější. Učitelé a bývalí žáci nučické základní školy, kteří dávný ochotnický spolek na přelomu tisíciletí obnovovali, rezignovali v jeho hře na dikci postav i na jejich myšlenkové a fyzické stereotypy. Ubývá lidí, kteří je osobně znali. Lexikální a stylistická zákoutí, byť nebývale přesná, zůstanou nejspíš už jednou pro vždy zakleta v autorově hře se slovy. Důkaz hledejme i ve zmíněné společně s Havlem sepsané korespondenční aktovce Rr. Inscenování Sexu však nevratně přichází o rozměr kouzla nechtěného, Kohoutova vlídně kritického pohledu na stejně zakázané přátele.

Téměř o půl století opožděná divadelní premiéra Kohoutovy perzifláže ztratila i další přidanou hodnotu pramenící právě v dobovém politickém STOP! šíření děl šesti jejích aktérů. Necelý rok po přečtení Sexu na Hrádečku se většina jmen, která v dramoletě figurují, byť jen zmíněna, a připomínám ještě aspoň Pavla Landovského, který se o vyhození vlaku dověděl U Kocoura, znovu odhodlala k akci. Ano, Landák přísahal, že o chystané sabotáži nikde ani necekne. Takže všem bylo hned jasné, že to on všechno rozkecal po Praze. Nepřekvapivé konečné slovo v tom Kohoutově satirickém dramatickém „romanetu“ mohl mít proto Pohotovostní pluk armád Varšavského paktu. A jen šest měsíců po bratrském zničení zemljanky zasadily ty smějící se české bestie normalizaci smrtelnou ránu. Chartou 77. Režim pak umíral ještě běsnivý tucet let. Pamflet proti zrádcům a zaprodancům nájemníci Rusy propůjčené moci v patnáctimilionovém Československu přinutili podepsat prý šestnáct milionů občanů.

JIRÍ P. KRÍŽ, PŘÍTOMNOST, 27.11.2023, KOHOUTOVA DRAMOLETA ČILI OPOŽDĚNÝ SEX (5/5)

Zůstává rozměr třetí: Memento. Čas vyhladí obavy, že se Češi zможou ještě tak na gumáky Zemana, Klause, Topolánka, Kalouska, Babiše či Okamuru a že se s těmi, kterých si i vážili, dokážou spolu, i když už třeba bez nich, zasmát sami sobě. Moc tomu nevěřím, ale co kdyby... Sex pořád ještě čeká na méně bojčné profesionály. Jen k němu najít nerozvrzaný klíč, jaký dnes marně hledá český film a divadlo. Dávno, dávno již tomu, co bývalo i jinak.

Co nám zbude po Pavlu Kohoutovi v zemi, ve které lidi čtou místo knížek už jen WhatsApp nebo Facebook, namísto korespondence žijí s Messengerem a příliš složitý Twitter si nechali přebudovat na ještě primitivnější X. Že by aspoň čtyřverší, které všem odkázal v Divadle na Vinohradech již 16. dubna 2020, když dočetl V čase virů z netopýrů neboli Operace Ovulace...?

Zbaviv svůj život zlořádu,
chci řádně prožít zbytek
a odejít z něj bez řádů,
ale i bez výčitek!

My ale nepřestaneme Pavlu Kohoutovi vyčítat jiný verš: Zítřka se bude tančit všude. Sami jsme jím ale jati, a jak lvové nebijeme o mříže. Osobně se mu vzpírám už nejmíň půl století. Kohout se sám sobě vysmál ještě dřív. Pořád to Zítřka zůstává totiž jaksi v nedohlednu. Co takhle trvat na hledání ztraceného sebevědomí, že tančit jsme mohli už včera. Stačí nahlédnout k některým sousedům. Byli jsme na tom po válce přece o dost lépe než oni. Nebo že bychom mohli tančit aspoň dneska? Život je krátký, a od narození se ke všemu už jen krátí. Ano, ale to by asi musel ruku k dílu přiložit opravdu každý. Je to levičácké? Nikoli, jen takřka nikdy nebylo s kým. Jak říkával Žid Mageri v Uhdeho Baladě pro banditu: „Přišli páni, kradli a bohatli. A pak přišli jiní páni, a ti bohatli a kradli.“

OCENĚNÍ

Festival Stříbrný vítr, Písek 2023

- Cena za nejlepší inscenaci přehlídky

Wintrův Rakovník 2023

- Cena za herectví
- Cena za inscenaci
- Doporučení do programu Divadelního Pikniku Volyně
- Nominace do hlavního programu Jiráskova Hronova (Divadelní Piknik Volyně)
- Nominace do hlavního programu festivalu Scénická Žatva, Martin, Slovensko

Národní přehlídka činoherního divadla Divadelní Piknik Volyně

- Petře Richter Kohutové za dramaturgii inscenace Sex
- Jaroslavu Kodešovi za režii inscenace Sex
- Gabriele Pojerové za výpravu k inscenaci Sex
- Jiřímu Jahodovi za herecký výkon v roli Pavla
- Martinu Kozákovi za herecký výkon v roli Václava
- Jakubu Pilařovi za herecký výkon v roli Ivana
- Romanu Solčánymu za herecký výkon v roli Saši
- Robertu Kuneschovi za herecký výkon v roli Ludvíka
- Miroslavu Řebíčkoví za herecký výkon v roli Karla
- Ochotnickému spolku Žumpa Nučice za inscenaci Sex

JAK NA TO... ANEŽ RECEPTY



AMÁDOVÁ FURNIKLOVICE NA RUŠŇE, S OUBÍNEM



Ingredience:

- Amáda
- Furníkl
- Rušňa
- Oubín (jen pro otrlé)
- Woodpick (svinstvo)

Postup přípravy:

Vše umístíte do hrnce a za stálého míchání a podlévání nejen sebe, ale také zmíněného pokrmu, vaříme až do požitelného stavu. Pokud je k dispozici rohlík na uklidnění, přikusujeme.

JAK SPRÁVNĚ VYKOPAT ZEMLJANKU



Co budeme potřebovat

- 130 knih různého původu
- 3 podlažky
- Štafle
- Vláček
- Polní kuchyně
- 8-10 plných bas piva
- Čepička
- Švýcarský kapesní nůž

Stavební postup

Tramvají č. 17 dojedeme nepozorovaně na stanici Veletržní. Ve stínu Hostince Na Slamníku poté vykopeme zemljanku. Po vypití všech piv a přečtení knih začneme se stavbou vybavení zemljanky. Přichystáme signály a hesla a čekáme na kamarády.

JAK NA PLÁN OPERACE



Co budeme potřebovat

- Karlovu výzvu
- Ludvíkův nápad
- Pavlovu zemiňanku
- Sašův průzkum
- Vaškův plán
- Ivanovo provedení

Plán operace

Jiřinka se významně projde a po koupi hájovny se Sašenka zastaví u Ludvíka pro jablka. Střízlivější Vašek se společně s Landákem a Rytířem zastaví u Kocura pro Karla, který už má dávno nakoupeno. Pavel vše organizuje ze zemiňanky a Ivan si dá s radostí rohlík.



OCHOTNICKÝ SPOLEK ZŮMPA



+ 420 733 302 056



Tyršova 183, 252 16 Nučice



ds-zumpa@seznam.cz



www.divadlozumpa.cz